

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tat-18 ta' Frar, 2010

Citazzjoni Numru. 446/2008

Maġġur Ivan **CONSIGLIO**

VS

L-ONOREVOLI PRIM MINISTRU u l-Kap Kmandant tal-
Forzi Armati

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fit-2 ta' Mejju, 2008, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-attur talab li din il-Qorti (a) issib li l-eżercizzju ta' promozzjonijiet dwar karigi ta' Logutenenti Kurunelli fil-Forzi Armati ta' Malta mxandar fil-ħarġa tal-Gažżetta tal-Gvern tas-6 ta' Novembru, 2007, b'seħħ mit-2 ta' Novembru, u dan safejn jolqot il-promozzjoni mogħtija lill-Maġġuri Martin Sammut, Ian Ruġġier u Mario Borġ ma jiswiex, ma jgħoddx u huwa mingħajr effett billi dak l-eżercizzju kien għamil amministrattiv *ultra vires* għall-finijiet tal-artikolu

Kopja Informali ta' Sentenza

469A(1)(b)(ii) u (iii) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta; (b) issib li bl-imsemmi eżerċizzju, l-attur ġarrab danni, kemm morali, psikiċi u wkoll finanzjarji, bi ħtija tal-imħarrkin jew min minnhom; (ċ) tillikwida l-imsemmija danni; u (d) tikkundanna lill-imħarrkin jew lil min minnhom biex iħallsuh id-danni hekk likwidati għall-finijiet tal-artikolu 469A(5) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Talab ukoll l-ispejjeż;

Rat id-degriet tagħha tat-22 ta' Mejju, 2008, li bih ordnat in-notifika tal-atti lill-imħarrkin u tat direttivi lill-attur dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tiegħu;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa fit-12 ta' Ġunju, 2008, li biha l-imħarrkin laqgħu għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qalu li din il-Qorti m'għandhiex is-setgħa li tisma' u tistħarreġ il-kawża għall-finijiet tal-artikolu 469A(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, u dan għaliex l-eżerċizzju mertu tal-każ ma kienx "att amministrativ" kif mifhum mill-imsemmi artikolu, imma biss eżerċizzju ta' l-organizzazzjoni interna fi ħdan l-istess Forzi Armati u wkoll għaliex l-azzjoni attriċi jonqosha l-fundament ġuridiku billi ma jeżisti l-ebda dritt illi wieħed jingħata promozzjoni. Fil-mertu, laqgħu billi qalu li l-allegazzjonijiet li jagħmel l-attur m'humieq minnhom, u dan peress li l-eżerċizzju kollu tal-promozzjonijiet kien ġust, skond il-liġi u b'ħarsien tal-prinċipji tal-ħaqq naturali u b'mod li l-imħarrkin la mxew *ultra vires* u lanqas b'abbuż ta' poter. Il-kriterji meħuda biex jitqies jekk persuna jistħoqqilhiex tingħata promozzjoni huma bosta u jittieħdu lkoll flimkien. Għar-rigward tat-talbiet għall-ħlas tad-danni, laqgħu billi qalu li ma hemm l-ebda rabta ta' kawżalita' bejn imġibithom u d-danni li jippretendi l-attur, minbarra li, għall-finijiet tal-artikolu 469A(5) tal-imsemmi Kodiċi, biex persuna mġarrba jkollha dritt għall-ħlas ta' danni, trid turi li l-awtorita' pubblika tkun imxiet magħha b'mala fidi;

Rat in-Nota mressqa mill-attur fis-27 ta' Ġunju, 2008;

Rat in-Nota mressqa mill-attur fil-5 ta' Awissu, 2008, li magħha kien hemm meħmużin affidavit bix-xhieda tiegħu u bosta dokumenti;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-degriet tagħha tas-27 ta' Mejju, 2009, li bih qiegħdet il-kawża għas-smiġh;

Rat id-degriet tagħha tat-13 ta' Ottubru, 2009¹, li bih ordnat li qabel kull haġa oħra ssir it-trattazzjoni tal-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-imħarrkin dwar jekk din il-Qorti għandhiex is-setgħa li tisma' l-kawża;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-imħarrkin fis-27 ta' Novembru, 2009², dwar l-imsemmija eċċezzjoni preliminari;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-attur fil-31 ta' Diċembru, 2009³, bi twegiba għal dik imressqa mill-imħarrkin;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tas-26 ta' Jannar, 2010, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza dwar l-ewwel eċċezzjoni preliminari;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għal sfiarriġ ġudizzjarju. L-attur, li huwa uffiċjal fil-Forzi Armati ta' Malta (aktar 'il quddiem imsejha "FAM"), qiegħed jitlob sfiarriġ dwar eżerċizzju ta' għoti ta' promozzjonijiet fi ħdan il-FAM li saru, fost l-oħrajn, għar-*rank* ta' Logotenent Kurunell f'Novembru tal-2007, f'liema eżerċizzju huwa nqabeż u ma ngħatax promozzjoni. Huwa jgħid li dak il-proċess ma sarx b'haqq u dan meta jitqabbel miegħu ħaddiehor li ngħata l-promozzjoni. Huwa jgħid li, minħabba f'hekk, ġarrab danni kemm f'saħħtu u kif ukoll finanzjarjament, u kellu jiftaħ din il-kawża għaliex, minkejja t-talba tiegħu lill-Kap Kmandat imħarrekk biex jara għaliex ġara li ġara, baqa' ma ngħata l-ebda spjegazzjoni jew rimedju;

---

¹ Paġ. 85 tal-proċess

² Paġġ. 86 sa 91 tal-proċess

³ Paġġ. 92 – 7 tal-proċess

Illi għal din l-azzjoni, l-imħarrkin laqgħu b'eċċezzjonijiet kemm ta' xejra preliminari u kif ukoll fil-mertu. Fost l-eċċezzjonijiet preliminari hemm dik li tgħid li din il-Qorti ma għandhiex is-setgħa li tistħarreġ it-talbiet tal-attur għaliex l-eżercizzju tal-promozzjonijiet joħroġ 'il barra mill-kompetenza ta' din il-Qorti safejn tintalab biex tistħarreġ għamil amministrativ meta dan ikun għamil li jsir "bl-għan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna" fi ħdan l-awtorita' pubblika li tkun;

Illi din is-sentenza qiegħda tingħata dwar din l-eċċezzjoni preliminari, għaliex jekk kemm-il darba tintlaqa' l-każ tal-attur ikollu jieqaf hawn;

Illi mill-fatti rilevanti li joħorġu mill-atti jirriżulta li l-attur ilu jservi mal-FAM sa mill-1987. Huwa baqa' jimxi 'l quddiem sakemm f'Jannar tal-2001, laħaq il-grad ta' Maġġur. F'Novembru tal-2007, l-attur sar jaf minn avviż li deher fil-ħarġa tal-Gazzetta tal-Gvern tas-6 ta' dak ix-xahar⁴ li ngħatat promozzjoni, fost l-oħrajn, b'señħ mit-2 ta' Novembru, 2007, lil ħames persuni fil-grad ta' Maġġuri għal grad ta' Logutenenti Kurunelli. Ismu ma kienx fosthom;

Illi fid-19 ta' Novembru, 2007⁵, l-attur kiteb lill-Kap Kmandant tal-FAM biex jitolbu jgħarrfu b'liema kriterji kienu saru l-ħatriet u kif intgħażlu n-nies għall-promozzjonijiet. Billi ma kien ingħata l-ebda twegiba miktuba għajr għal *acknowledgement*, f'Jannar tal-2008⁶, l-attur qabbad avukat biex jitlob lill-Kap Kmandant biex iressaq lill-President tar-Repubblika rapport tal-ilment tal-attur. Twegiba baqgħet ma ngħatatlux, u fil-bidu ta' Frar tal-2008, l-attur ressaq protest ġudizzjarju kontra l-Prim Ministru u l-Kap Kmandant tal-FAM. Fit-2 ta' Mejju, 2008, infetħet din il-kawża;

Illi l-konsiderazzjoni legali dwar l-eċċezzjoni taħt eżami ddur mal-kwestjoni tas-setgħa ta' din il-Qorti li tistħarreġ l-

---

⁴ Dok "A", f'paġ. 8 tal-proċess

⁵ Dok "B", f'paġ. 9 tal-proċess

⁶ Dok "C", f'paġ. 11 tal-proċess

ilment tal-attur. Billi din tal-lum hija azzjoni meqjusa bħala waħda ta' proċedura speċjali dwar sħarriġ tal-għamil tal-amministrazzjoni pubblika, jibda biex jingħad li s-setgħat li l-liġi tagħti lill-Qrati f'azzjonijiet bħal din iridu jitwettqu fil-parametri preċiżi li tistabilixxi l-liġi speċjali. Min-naħa l-oħra, fejn din il-Qorti tissejjaħ biex twettaq is-setgħa tagħha li tistħarreg għamil ta' xi awtorita' pubblika, u x'aktarx minħabba li dan l-istħarriġ huwa r-rimedju waħdien li jingħata lil min iħossu mgarrab b'dak l-għamil, din għandha twettaqha safejn possibbli u safejn il-liġi ma teskludihex milli tindaħal, u għandha tagħti lill-esklużjoni tifsira mill-idjaq kontra li terfi milli twettaq is-setgħat tagħha⁷;

Illi l-eċċezzjoni taħt eżami trid sewwasew li din il-Qorti ssib li ma tistax tistħarreg l-ilment tal-attur minħabba impediment li tqiegħed il-liġi fuq ix-xorta ta' għamil li l-attur jilmenta dwaru. Il-liġi tfigħer x'għandu jitqies bħala "egħmil amministrativ" fis-subartikolu 2 tal-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. B'dik il-frazi, l-liġi tifhem "il-ħruġ ta' kull ordni, liċenza, permess, *warrant*, deċiżjoni jew rifjut għal talba ta' xi persuna li jsir minn awtorita' pubblika, iżda ma tinkludix xi ħaġa li ssir bl-għan ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fl-istess awtorita'". L-imħarrkin jgħidu li eżerċizzju ta' promozzjoni fi ħdan il-FAM huwa għamil li jsir bl-għan ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fi ħdan l-istess FAM u għalhekk m'huwiex "egħmil amministrativ" kif tifhmu l-liġi biex Qorti jkollha s-setgħa tistħarreg;

Illi sar verbal ukoll fl-atti tal-kawża fejn il-partijiet jaqblu li l-eżerċizzju ta' promozzjoni li jiffirma l-mertu tal-azzjoni attriċi kien miftuħ biss għal dawk il-persuni eliġibbli li, matul iż-żmien kollu rilevanti, kienu diġa' mseħbin fil-FAM;

Illi l-Qorti jidhrilha li huwa meħtieġ li wieħed jara safejn jista' jingħad li għamil amministrativ jaqa' taħt dik it-tifsira ta' organiżżazzjoni jew amministrazzjoni interna fi ħdan awtorita' pubblika. Fin-nuqqas ta' tifsira fil-liġi ta' x'jaqa' taħt il-kappa ta' "organiżżazzjoni jew amministrazzjoni

⁷ App. Civ. 30.11.1993 fil-kawża fl-ismijiet *Sammut noe et vs Kontrollur tad-Dwana* (Kollez. Vol: LXXVII.ii.377)

interna” fi ħdan awtorita’ pubblika, wieħed irid idur għat-tifsir li jista’ jingħata mill-awturi jew mill-ġurisprudenza. Kemm hu hekk, il-fatt innifsu li dawn il-kliem m’humix aħjar imfissrin mil-liġi nnifisha jitlob li Qorti tingħata s-setgħa li tistħarreg jekk il-fatt partikolari marbutin ma’ għamil amministrattiv imressaq quddiemha jaqgħux jew le taħt l-imsemmija eċċezzjoni⁸. Hekk wieħed isib li dawk il-kliem kienu meqjusa li jirreferu għal każijiet li jirrigwardaw trasferimenti ta’ uffiċjali pubbliċi minn dipartiment tal-Gvern għal ieħor, jew l-għażla tal-post fejn uffiċjal pubbliku jintbagħat jaħdem⁹;

Illi fin-Nota ta’ Sottomissjonijiet tagħhom, l-imħarrkin iressqu l-argument li l-azzjoni dwar stħarriġ ġudizzjarju hija maħsuba biex tagħti rimedju lil kull persuna li tintlaqat ħażin b’xi għamil amministrattiv, imma dan dwar eżerċizzju li “jrid ikun ’il barra mill-isfera kostitutiva ta’ l-awtorita’ pubblika li qed teżercitah”. Din il-Qorti ma taqbilx ma’ din is-sottomissjoni. Hija m’hijjex tal-fehma li l-firxa tal-azzjoni ta’ stħarriġ ġudizzjarju maħsuba fl-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta’ Malta ma tgħoddx fiha bl-ebda mod għemejjel amministrativi li jolqtu ħażin (fis-sens tal-istħarriġ imħolli li jsir skond is-sub-artikolu 1 tal-istess artikolu) lil xi persuna li tagħmel mill-istess awtorita’ pubblika. Din il-fehma tinstilet, fost l-oħrajn, mill-fatt tas-sub-artikolu (6) tal-istess artikolu. Fil-fehma tal-Qorti, li kieku huwa mneħhi mis-setgħa tagħha li tistħarreg kull għamil li jolqot b’kull mod xi ħaġa marbuta ma’ ilment ta’ persuna fil-kors tal-ingaġġ tagħha, kieku ma kien ikun hemm l-ebda ħtieġa għall-imsemmi sub-artikolu;

Illi mbagħad, fid-duttrina, dawn l-atti magħmula bil-għan ta’ organiżzazzjoni jew tmexxija interna fi ħdan xi awtorita’ pubblika jirreferu u jillimitaw irwieħhom għal dawk il-miżuri meħuda biex l-istess awtorita’ iżzomm ċerta ordni fit-tmexxija tagħha ta’ kuljum. B’dan li fejn tali miżura tilhaq ċerta livell fejn tolqot drittijiet ta’ persuni, imbagħad dik il-miżura tidhol fit-territorju ta’ għamil amministrattiv li dwaru l-Qrati jistgħu jinqdew bis-setgħa tagħhom li jistħarrġu¹⁰;

⁸ App. Ċiv. 16.11.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Denis Tanti vs Prim Ministru et* (każ ta’ trasferiment ta’ infirmier minn sptar għal ieħor)

⁹ P.A. JA 30.1.2004 fil-kawża fl-ismijiet *David Gatt vs Onor. Prim Ministru et* (appellata)

¹⁰ Brown, Bell & Galabert *French Administrative Law* (O.U.P. 5th Edit, 2003) paġġ. 158 - 161

Illi l-Qorti tagħraf li kwestjonijiet marbutin mal-għoti jew iż-żamma ta' promozzjonijiet fi ħdan korp pubbliku ġeneralment jitqiesu bħala eżerċizzju li jħaddem element qawwi ta' diskrezzjoni, u jkun marbut ma' kriterji li wħud minnhom ikunu x'aktarx soġġettivi. Il-fatt li eżerċizzju bħal dan ikun iġorr miegħu apprezzament daqstant suġġettiv minn min ikun imsejjaħ biex jagħmel l-għażliet meħtieġa, ma jissarrafx waħdu f'setgħa awtomatika li Qorti, jekk tintalab minn xiħadd aggravat b'tali proċess, tistħarreġ x'ikun sar f'eżerċizzju bħal dak. Dan għaliex wieħed irid jara jekk l-eżerċizzju fih innifsu huwiex maħsub għall-organizzazzjoni jew it-tmexxija interna tal-awtorita' pubblika li tkun għamlitu. Kien hemm drabi fejn din kienet il-fehma tal-Qrati u allura dehrilhom li ma kellhomx is-setgħa li jistħarrġu lment bħal dak¹¹. Iżda kien hemm drabi wkoll fejn kwestjonijiet ta' nuqqas ta' għoti ta' promozzjoni ta' uffiċjal pubbliku tqieset aktar bħala ċirkostanza li primarjament tolqot lil dak l-uffiċjal iżjed milli tikkonċerna t-tmexxija interna dipartimentali¹²;

Illi, b'żieda ma' dan, hija l-fehma sħiħa ta' din il-Qorti li meta jitressaq quddiemha każ ta' stħarriġ ġudizzjarju li dwaru titqajjem eċċezzjoni bħal dik li dwarha qiegħda tingħata din is-sentenza, ikun pass għaqli li tqis mhux biss l-għamil kif ikun jidher mad-daqqa t'għajn, imma wkoll x'inhu l-ilment dwar tali għamil. Dan jingħad għaliex jekk l-ilment ikun wieħed dwar użu irragonevoli ta' xi diskrezzjoni, ksur ta' xi wieħed mill-prinċipji tal-ħaq natural, jew saħansitra aġir abbużiv jew lil hinn mis-setgħat mogħtija mil-liġi (jigifieri għamil *ultra vires*), jaqa' fuq il-Qorti d-dmir li tistħarreġ dak il-każ għaliex il-kwestjoni ma tibqax waħda ta' "semplici" organizzazzjoni jew tmexxija interna, imma waħda li tolqot fil-qalba r-raġuni tal-azzjoni dwar stħarriġ ġudizzjarju tal-att amministrativ li jkun;

Illi l-Qorti tagħraf ukoll li eċċezzjoni bħal din tal-lum u dwar l-istess eżerċizzju ta' promozzjonijiet li minnu jilminta l-

¹¹ Per eżempju, ara P.A. 22.10.2002 fil-kawża fl-ismijiet *Falzon vs Kummissarju tal-Pulizija* (Kollez. Vol: LXXXVI.iii.410)

¹² App. Civ. 27.1.2006 fil-kawża *Nikol Borġ vs Segretarju Permanenti fl-Uffiċċju tal-Prim Ministru*

Kopja Informali ta' Sentenza

attur, tqajmet f'kawża oħra quddiem din il-Qorti diversament presjeduta mressqa minn kollega ieħor tal-istess attur, u deċiżjoni dwarha ngħatat b'mod li dik l-eċċezzjoni ma ntlagħhetx. Il-Qorti tirreferi għaliha u l-motivazzjonijiet tagħha b'żieda ma' dawk li għamlet f'din is-sentenza¹³;

Illi għalhekk, l-ewwel eċċezzjoni m'hijiex sejra tintlaqa';

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

Tiċħad l-ewwel eċċezzjoni tal-imħarrkin, bl-ispejjeż kontra tagħhom, u ssib li hija għandha s-setgħa li tistħarreg l-ilment tal-attur;

Tordna li s-smiġħ tal-kawża jitkompla bil-ġbir tal-provi u għalhekk qiegħda tħalli l-kawża għal dan il-għan għas-smiġħ ta' nhar il-Erbgħa 21 ta' April , 2010, u tissejjaħ fil-11:00am.

Moqrija

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----

---

¹³ Ara Maġ (Għ) PC 4.11.2009 fil-kawża fl-ismijiet *Maġġ. Claudio Terribile vs Prim Ministru et*